

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

48-ше (3592) №,
2022 ий 2 декабрь,
кугарня.

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

ТОШТО ЙОМАКЛАН – У ЙӦН

Фотом лицейин архивше гыч налме.

3 декабрь – Компьютер графикын тўнямбал кечыже.

Кызыт ме технологий курымышто илена. Компьютерым, тўрлө программ кучылтын, тыглай сўретым, ненчыме модыш-влакым «ылыжтен» кертына. Теве Йошкар-Оласе Бауман лицейиште тунемше ўдыр-рвезе-влак (снимкыште) «Ший пўян Ший Пампалче» йомакын геройжо-влакым пластилин гыч ненченит да мультфильмым войзеныт. Тидлан компьютер графикым да келшыше программ кучылтын. Ты пашам ИЗО-м туныктышо С.А.Орлова вуйлатен.

– Проектим куд ий ончыч илышыш шын дараш тўнгалынна. Йоча-шамыч дене мультфильмым кузе ыштым, могай техникым кучылтым, кузе войзымым интернетыште онченна да пашалан пижынна. Сюжетым ойры-

меке, пўртўсым, герой-шамычым ненченна, декорацийым кельштаренна. Вара кажне действииым, курчак-влакым тарватылын, телефоныш, фотоапаратыш войзенна да компьютерыш кусаренна. Мучашлан пашам йўканденна, – ойла Светлана Александровна. – Ненчыме, войзымо годым нелылыкым шижын огынал. Монтажым ышташ куштылгыжак огыл улмаш. Мыланна Марий кугыжаныш университетын студентше Кирилл Жеребцов полшен.

Кеч-могай паша чытышым йодеш, жапым налеш. У технологий сомылым куштылемдаш полша. Уста вуйлатышын да йоча-влакын ик кугу шонымашышт шукталтын.
Е.ИВАНОВА.

ПОДПИСКЕ

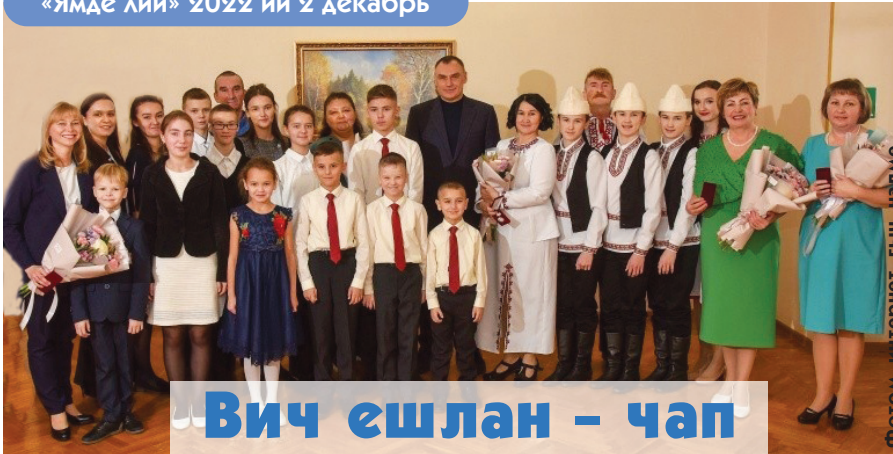
5-15 декабрьште
Россий мучко
ПОДПИСЧИКЫН
ДЕКАДЫЖЕ
ЭРТАРАЛТЕШ.

2023 ийын
икымше пелийжылан
«Ямде лий» газетлан
шулдырак ак –
350 тенгеат 82 ыр –
дене
возалташ
лиеш.

Индекс –
П4696

Рекламе.

Вич ешлан - чап

Марий Элыште «Йочам сайын ончен куштымылан» Чап знакым вич еш (**снимкыште**) сулен. Тудым регионным Вуйлатыше Юрий Зайцевын темлымж почеш Аван кечыже лүмеш икымше гана кучыктеныт. Еш-влак тунеммаште, спортышто, усталык аланыште, шанче пашаште, сымыктышыште кўкшытыш шушо икшыве-шамычым ончен куштат. Шернур район гыч Татьяна ден Сергей Шабдаровмыт уста ныл ўдырын да йгыр кум рвезын ача-авашт улыт. Звенигово район Елена ден Эдуард

Батаевмыт дене кугешна. Вате-марий вич икшывылан илышым пөлекленыт, шым йочам ашнаш налыныт. Волжский район гыч Тамара Яранцева чон шокшыжым ашнаш налме индеш икшывылан пөлекла. Юрино район гыч Лидия ден Евгений Овсянниковмытын шочшышт йол ўмбаке шогалыныт. Кок эргыжат сарзе корным ойырен налын. Чап знакым художественный гимнастике дене Российын спорт мастерже Юлия Козлован ешыжат сулен. Ава кум икшывым ончен кушта. **Х.АЛЕКСАНДРОВА** ямдылен.

Историйым шергалына

3 декабрь – Пальдыме салтакын кечыже.

5 декабрь Российыште Воин чап кече семын палемдалтеш. 1941 ий ты кечын Йошкар Армиин Моско ола воктене кредалмаште фашист тўшкам чактарен, контрнаступленийым тўналын.

Фотом школ архив гыч налме.

Авай дене пырля

Школыштына Ава кечылан пөлеклалтше пайрем-конкурсым эртарышна. Тушко ава ден кова-влак толыныт (**снимкыште**). Нуным пайрем дене саламлышна. Тений ме авана-шамычын мастарлыкыштым сценыште ончышна. Лишыл егна-влак икшывышт дене пырля «Куан» да «Шыргыжмаш» команде-шамычлан шелалтыч. Авана-влак ик жаплан йоча пагытышке пörтылыгыч. Йомакым шарналтышт, эстафетыште писылыкыштым тергышт, мурым шергылтарышт. Кўчык жапыште ямдылыме кочкышышт чылалан келшыш.

Дима ИВАНОВ.

Морко, Кожлаер.

Российысе увер

5 декабрьыште

«Фронтвая открытка» все-российский акций эртаралтеш. Украиныште спецоперацийыште улшо, госпиталыште эмлалтше, мобилизованный ег-влаклан у ий открыткым ямдылыман. Пашам **620075, Екатеринбург ола, Первомайский урем, 27-ше пöрт** адрес дене колтыман.

Тунемме төнежлаште

«Видеотехнология» теме дене «Урок цифры» акций тўналын. Тудо **18 декабрь марте** шуйна. Акцииыш 1-11-ше класслаште тунемше-влак ушнен кертыт. Тидлан **урокцифры.рф** сайтыш пурман.

8-11-ше класслаште

тунемше ўдыр-рвезе-влак «Диалог времени» всероссийский конкурсыш ушнен кертыт. Тидлан, **online-history.gs-group** сайтыш пурен, йодмашым колтыман да тестлан вашештыман.

Марий Элысе увер

8 декабрьыште

«Марла чын возена» тўшка диктант эртаралтеш. Йошкар-Олаште илыше-влак Марий кугыжаныш университетыште да С.Г.Чавайн лүмеш Национальный книгагудышто возат. **10 шагатлан** тўналеш.

Советский район Ургаш лицей «В гостях у Пампалче. Йомак кугыжаныште» республикысе сетевой туныктымo проектым увертарен. Тушто школышто тунемше-влак туныктышышт, класс вуйлатышышт але книгагудо пашаен дене пырля мастарлыкыштым онлайн терген кертыт.

2023 ий 10 январь

марте Российыште илыше калык-влакын йылмышт да сылнымутышт дене федерал олимпиаде эртаралтеш. Марий йылме денат шинчымашым тергаш лиш. Олимпиадышке 8-11-ше класслаште тунемше-влак ушнен кертыт. Тўрыс увер – **svosh.svf.u** сайтыште.

Морко район Арын школьшко унала мияш йон лие. Тушко пурыеме, ойыртемалтше шўлыш шижалте да кугешнымаш кумыл былыже. Марий сылнымутлан негызым пыштыше С.Г.Чавайн, семмастар М.С.Степанов Арын школьшто пашам ыштеныт, «Ямде лий» газетын ончычсо тўн редакторжо В.В.Крылов тыште тунемын. Тылеч посна мыняр уста тунемшым, спортсменым школ кугу илышышке ужатен?! Шотлен от пытаре. Тачысе кечынат тиде пашам умбакыже шуят. Самырык тукымым шочмо йылмым, сылнымутым, йўлам жаплаш кумыландат.

Школьшто шымле наре йоча тунемеш. Тышечын коло куд ўдыр-рвезыже «Ямде лий» газетым редакций гоч налеш. Кажныж дене палыме лийме шуын. Тыге 1-7-ше

Авторын фотожо.

Чавайнын корныж дене

класслаште тунемше да туныктышо-шамыч дене, актывый залыште погынен (снимкыште), ик урок мучко мутланышна. «Ямде лий» газетын эртыме корныжо, кызытсе илышыж дене палдарышым. Журналист паша нерген каласкалышым. Марий калыкын, Морко районын талешкыже-влакым шарналтышна. Йочадагышке унала пурышым. Изи падыраш-шамычат газетым налыт.

Газет дене кылым кучаш

тўналтыш класслам туныктышо О.А.Васильева шўмаҥда.

– Газетым школьшко кондымеке, шеледаш тўнгалына. Кабинетышке пурен шуктет ала уке – йўк шокта: «О, «Ямде лий» толын!» «Ала мыйын возыдем савыкталтын?» – весыме йодеш. Газетым школьшто шергалмеке, мўнгылыкышт наҥгаят. Коча-коваит, ача-аваит дене пырля куанен лудыт, – оила Олимпиада Алексеевна.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Фотом интернет гыч налме.

3 декабрь – Инвалид-влакын тўнямбал кечышт.

Икте-весылан энертен

Изинекем эмганен кушшо йоча-влаклан таза капкылан иктаҥаш-шамыч коклаште шкем ўшанлын кучаш нелырак. Шукыж годым нуно йондымылыкым шижыт. Коклаштышт умылдымаш ынже лий манын, кугыен-шамыч тўрлў семын полшат. «Чистое сердце» проектын волонтержо-влак Йошкар-Оласе Бауман лицейыште «МЫ ВМЕСТЕ!» инклюзив модышым нылымше гана эртареныт. Пайремышке рўдола да районла гыч ўдыр-рвезе-шамыч погыненыт.

Марий Элыште 28 ноябрь гыч 4 декабрь марте Инвалид улшо еҥ-влакын тазалыкыштым пенгыдемдыме да чулым лияшышт полшымо арня эртаралтеш.

Командылан шелалтын, икте-весылан энертен да полшен модыныт (снимкыште), сенымашке шуыныт. Кажне икшывылан пўлекым кучыктеныт.

Л.НИКОЛАЕВА.

Увер

Марий Элыште 7 декабрьыште иктешлыше сочиненийым да изложенийым 11-ше классыште тунемше 2597 ўдыр-рвезе воза. Тунемше-влакын шинчымашыштым республикысе 144 школьшто тергат. Паша-шамычлан «зачётным» але «незачётным» шындат. Тергымашым эртен кертдыме тунемше-влаклан 2023 ий 1 февральыште але 3 майыште уэш возаш йон пуалтеш.

Пеппи туныкта

Швед серызе Астрид Линдгренын «Пеппи Длинныйчулок» йомак сынан повестьше поро шарнымашым коден. Тўн герой Пеппи нелеййосым кеч-кунам чактарен мошта, йолташыже-влаклан эре полша. Тўрлў приключенийыш логалеш гынат, илышлан куана. Произведений сай йолташ лияш, нелылыкым сенаш, кажне кечылан куанен илаш туныкта.

«Русская словесность» кружокын еҥже-влак.

Волжский, Сотнур.

5 декабрь – Доброволец-влакын тўнямбал кечышт.

«Моторлык тўням утара!» – ойлен кумдан палыме руш серызе Ф.М.Достоевский. Нине шомак-влак тачысе кечыланат келшат. Моторлыкым изи ньога эн ондак суртышто, кудывечыште, пакчаште ужеш. Кушкын шумекыже, шочмо кундемнан сōраллыкше шинчажым куандараш тўнгалеш. Урем, ял воктенысе пўя, ер сер-влак, памятник але стеле йырысе кумдык яндар лийышт манын, арулыклан изинек туныктышаш улына. Советский район Кельмаксола школ тиде пашам «Искорка» волонтер кружок полшымо дене шукта. Тудым биологийым да химийым туныктышто А.Н.Рассолова вуйлата.

– Кружок латкок ий наре пашам ышта. Тышке 6-10-шо класслаште тунемше 20 ўдыр-рвезе коштеш. Тўн шоньмашна девиз семын йонга: «Изи паша кугу лектышым пуа». Ме социально-экологический направлений дене пашам ыштена. Волонтерын сомылжо гоч шочмо кундемным шымлаш, тўзаташ, тудын дене кугешнаш таратена, – оила Алевтина Николаевна.

Йоча-влак туныктышышт дене пырля корем серлаште, йоча модмо верлаште, памятник йыр арулыкым эскерат (снимкыште). «Твори добро», «Чистый берег», «Чистый двор», «Сад памяти», «Синичкин день» да моло акцийлашке ушнат.

– Мемнам шочмо кундемнан ончыкылыкшо тургыжландара. Верийор яндар лиеш гын, калык таза лиеш. Тугеже ялынат

Фотом школ архив гыч налме.

ўмыржō кужемеш. Йоча-влак, тендамат поро пашам ышташ ўжына. Ончыкылыкклан мутым ме кучена, – оилат волонтер-влак.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Узьмак вер

Мый Чавайнур ялыште илем. Тудо Морко районын эн сылне кундемшытыже верланен. Калык икоян, пашаче. Ялыште куп уло. Кенежым тудо лудо-влакын узьмак верышкышт савырна. Куп воктене – С.Г.Чавайн лўмеш сылнымут да этнографий комплекс. Тушто мый ятыр гана лийынам. Тоштерыште серызын ўстелже, книгаже, вургемже, арверже-шамыч да молат аралалтыт. Комплекс воктеч кажне гана кугешнен эртем да ушышкем «Ото» почеламут толеш.

Нина ЯКОВЛЕВА.

Морко район.

кызытат ял калыкым куандара. Кенежым тушто вольык кана. Пўяшке памаш йоген пура. Садлан пўян ўмыржō кужу лиеш манын ўшанена. Ме Колька чўчўлан таум ойлена.

Морко район.

Шочмо ял

Шочмо ялем – Элеволко. Тыште пашам йōратыше калык ила. Кенежым кажне сурт ончылно тўрлō тўсан пеледыш пеледалтеш. Лидия Даниловна Секретарёван сад-пакчаже эн мотор. Тудо пошкудо-влакланат полша.

Ял воктене изи пўя верланен. Тушто тўрлō кол ила. Мыят ачам дене пырля колым кучаш кошташ йōратем. Понгым погаш торашке кайыман огыл: тошкемыш лек але ял мучашке миен тол. Ял калыкын шнуй верже – памаш. Йўдшō-кечыже шыргыктен йога. Ялна ончыкыжымат тўзланыже манын, кажне шыжым пушенгым шындена.

Марина ЯКИМОВА.

У Торьял район.

Колька пўя

Йыр ялыште Колька пўя уло. Тудым Семон Колька трактор дене кўнчен. Тидлан кōра ял калык пўям тыге лўмден. Семон Колька ўмыржō мучко «Знамя» ялзозанлыкыште пашам ыштен. Пошкудо-влаклан эре полшен. Пўя кызытат ял калыкым куандара. Кенежым тушто вольык кана. Пўяшке памаш йоген пура. Садлан пўян ўмыржō кужу лиеш манын ўшанена. Ме Колька чўчўлан таум ойлена.

Ольга БОКОВА.

Кужэгер районышто верланыше ял лўм-влакым палыза.

Чонлан лишыл

Карай ялна сылне вереш верланен. Йырым-йыр чодыра кушкеш. Тудо емыжлан, понгылан поян. Ялна кажне пагытыште моторлыкшо дене ойыртемалтеш. Мый шочмо ялем дене кугешнем. Мотор лийже манын, «Яндар памаш», «Волгыдо урем», «Сöрал кудывече» акциялашке ушнена.

Эмилия ПОЛИКАРПОВА.
Даниил РОМАНОВЫН сүретше.

Волжский район.

Чевер Авамланде

Тый тышан шочынат,
Тыште тый пиалан лийынат.
Сылне пагыт лач тыште эртен –
Тиде верым от керт тый монден.

Мо нерген кызыт мый ойлынем,
Шуктышда чыланат умылен?
Тўналеш тыште илыш памаш –
Шочмо верым огеш лий мондаш.

Шочмо-кушмо мотор вершöрем,
Тый денет кугешнен шер ок тем.
Чодыра, изэнер, олык лап...
Шочмо вер, ах, эн шерге улат.

Иктылан лишыл Шем тенгыз сер,
Весылан – ший олесе рүдер.
Кажнынан уло шке шочмо вер,
Авамланде эре эн чевер!

Наташа КУРОЧКИНА.

Марий Турек школ.

Эртыме корным палыман

Морко район Кўчыкэнгерыште верланыше М.Казаков лўмеш тоштер пашаен-влак Эңерсола тўн школын тунемшыже-шамыч дене вашлиймашым чўчкыдын эртарена. Пырля погынен, шочмо вершöрым шымлаш экскурсий дене лектына. Шукерте огыл марий калыкын койыш-шоктышыжо, уш-акыл поянлыкше нерген мутланышна (**снимкыште**). Марий кундемын картшым шымлышна. Йоча-влак у фактым пален нальыч: 1955 ийыште Марий кундемыште 21 район лийын, 1986 ийыште – 14. Йоча-влак иктешлымашымыштышт: шочмо кундемын эртыме корныжым палыде, волгыдо ончыкылыкым чонач куштылго огыл.

Г.К.СОШИНА,
тоштер вуйлатыше.
Фотом школ архив гыч налме.

Палыза, мо нерген ойлалтеш!

- Царевokokшайскыште XIX курым мучаште почыныт.
- Ола управын оралтыштыже верланен.
- 1923 ийыште тóнежын поянлыкшым пожар пытарен.
- Вуйлатыше И.Г.Виноградовын тыршымыжлан көра пашам угыч вoрандарен колтеныт.
- 1982 ий гыч С.Г.Чавайнын лўмжым нумалеш.
- Тений 145 ияш лўмгечыжым палемден.

Шыл таман

Шочмо ялем – Шлань. Молан тудым тыге лўмденыт? Ял калык тыге ойла: «Шыл ынже локтылалт манын, ожно тудым памаш вўдыш пыштеныт. Памашыш вўдлан волымеке, калык шыл тамым шижын. «Вўдшö шылан, вўдшö шылан», – икте-весыштан ойленыт. Тыге Шлань ял лўм лектын».

Кристина СИДОРОВА.
Морко район.

Конкурс

Йылмым, литературым да историйым научнын шымлыше В.М.Васильев лўмеш Марий институт «Шочмо кундемем – чон пўрымашем» регион-влак кокласе краеведений конкурсым увертарен. Конкурсыш школышто тунемше ўдыр-рвезе-влак да студент-шамыч ушнен кертыт.

Кум тагас уло:

1. «Шочмо вер эн чевер» (шочмо кундемын эртыме корныжо, ял, села, пўя, ер, энгер, ото, корем-влакын лўмышт кушеч лекме нерген рефератым але шымлыме пашам возыман).
 2. «Йöратыме вершöр да калык ойпого» (легендым, преданийым, сем фольклорым шымлыме нерген серыман).
 3. «Нунын дене кугешнена» (шочмо кундемыштым пашашт, сенымашышт дене чапландарыше ен-влак нерген).
- Йодмашым да пашам **2023 ий 15 ноябрь** марте колтыман. Тўрыс увер – marnii.ru сайтыште.

«Ачай, пörтылметым вучем»

Шоныдымын-вучыдымын элышкына туткар жап толын. Украиньште эртаралтше спецоперацийлан көра ятыр еш гыч эрге да ача-влак шочмо эл ончылно порысыштым шукташ каенят. Шукын шке кумылын тарваненят. Мөнгыштö ача-авашт, пелашышт, изи икшывышт кодыныт. Кеч кугыжаныш могырым ятыр польш (ешлан оксам, кредит уло гын, «каникулым» пуат; 5-11-ше класслаште тунемше-влакым да студент-шамычым кечеш ик гана яра пукшат; ешыште улшо ег-влакым санаторийышке канаш яра колтат; икшыве-шамыч кугыжаныш төнежлаште эртаралтше кружоклаш, секцийлаш яра коштын кертыт да молат) пуалтеш гынат, неле пагытым күзе илен лекташ!

Ача-ава, пелаш-влак пенгыде улыт гын, икшывыштан тиде пуламыр жапым күзе чыташ! Спецопераций, мобилизаций нерген йочалан күзе умылтараш! Чын шомакым күзе муаш!

Теве Морко район Тыгыде Морко ялыште илыше Ивановмыт ешланат (**снимкыште**) нине йодыш-влак палыме улыт. Каласен кодыман, ты ял гыч ятыр ег спецоперацийыш каен. Нунын коклаште – сержант Ф.Л.Иванов. Феликс Леонидовичым Айвика пелашыж ден Ксения ўдыржö ужатенят. Тидын нерген Айвика Рудольфовна дене мугланьшна.

– *Пелашемым 30 сентябрьыште наҥгаенят. Тудо боевой кумыл дене каен. «Ме огыл гын, элым кө аралаш тўналеш?» – ойлен. Ксения ўдырна 2-шо номеран Морко школын визымше классыштыже тунемеш. Шортеш, кызытат эре ойгыра. Ачажын тазалыкше верч тургыжлана. Тыгодым эл ончылно порысым шукташ кўлмым сайын умыла. Телефон дене йөн лийме семын кутырат. Ксения тудлан кажне гана ик ойсавыртышым ойла: «Ачай, пörтылметым вучем». Ульяновск олаш наҥгайымекышт, тушко миен толынна. Ксения пеш йывыртен. Ўдыремем кертемем семын лыпландараш тыршем: «Ачат дене чыла сай лиеш». Тидлан моткоч ўшанена да Юмылан пелештена, – ойла ава.*

Ава ўдыржылан эн лишыл. Кўлешан шомакымат муын кертеш, жапыштыже умылтарен мошта. А школышто тудо шкенжым күзе куча? Ача деч ик жаплан ойырлымын кышаже тунеммаште, койыш-шоктышышто палдырна мо? Тидын шотышто Ксениян класс вуйлатышыже,

марий йылмым туныктышо М.В.Михайлова тыге ойлыш: «Койыш-шоктышыж дене Ксения утыжым ваптал-

тын огыл. Но утларак шонкалышыла, шагалрак мутланышыла коеш. Тугак сайын тунемеш. Пырля тунемме ўдыр Ксениялан кугу эжертыш, очыни. Нуно коктын ака-шўжар гай улыт. Ксениям школышто яра пукшат. Кугыжаныш могырым тиде кугу польш, шонем. Школыштына психолог уке. Тыгай икшыве-влак дене посна пашам ыштат гын, куштылгырак лиеш ыле».

Пуламыр пагыт кунамгынат пыта. Мландымбалне уэш тыныс илыш лиеш. Ўдыр-рвезе-влак, еш дене погынен, ўстел йыр шинчын, чон почын кутыраш тўналыт. Ача икшывыже, пелашыж пелен лиеш. Тидлан моткоч ўшаныман.

Калыклан психологий ден педагогике да социал польшышым пуышо «Доверие» республикысе рўдерын психолог-педагогшо Т.О.СОЛОВЬЁВА тидын шотышто икмыняр ой-кагашым пуа:

➔ Ава-влак мобилизацийын мом ончыктымыжым, молан кўлмыжым шке раш умылышаш улыт. Вич ий марте икшывылан тыгай умылымаш тўн огыл да умылтарашат ок кўл. Тудын шучко улмыж нерген каласкалыман огыл. «Ачат пашашке кужу жаплан кая», – манын ойлыман. Вич ияш деч кугурак-шамычлан чыным ойлыман. Шке гыч утым шонен лукман огыл. Тулан пасушто ачан кўлешлыкшым умылтарыман. «Ачат – герой» манын, кумылжым нöлтыван.

➔ Йочалан тургыжланымым, шинчавўдым ончыктыман огыл. Тудын дене пырля жапым шуқырак эртарыман: урокым ыштыман, модман, уремыште коштман.

➔ Икшыве ачаже коден каен, тудым йöратымым чарнен манын шонен кертеш. Умылтарыман. Чўчкидын öндалман, утларак кутырыман, кўлеш годым мотталтыман.

➔ Йоча ачажым ужатышаш, но тўшкан погынымо верышке наҥгайыман огыл. Мөнгыштö öндалман да ойлыман: «Тый польшкалышылан кодат. Аватын мутшым колышт. Мый вашке пörтылам». Сар нерген шомак лийшаш огыл.

➔ Кугурак ийготан йоча-влак ачашт дене телефон дене кылым кучен кертыт.

Лаштыкым Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.

Фотом еш архив гыч налме.

Теле

Төрзашке йүштө сүретла,
Ший теле толмым шижтара.
Ош лум пасум петыра,
Изиш каналташ колта.
Коньким кидышке кучен,
Издерым талын шүдырен,
Уремыште погынен,
Пырля модына гүжлен.

Эрвина МИХАЙЛОВА.
Марий Турек, Арбор.

Калык пале

✓ Меран тыгыде чодырам
пүчкеда гын, лум келге
лийшаш.

✓ Ур йүштө тедылан
пыжашым ұлан опта,
леве тедылан – кұшан.

«Журналист» лийыныт

Шернур районсы Ш.Осып
лүмеш Мустай школышто
тунемше-влак дене вашлиймаш-
те лийым. Тўналгыш класслам
туныктышо-влак В.З.Мустаева
ден Г.П.Медведева йоча-шамы-
чым коридорыш погышт. Мый
газетын историйже дене палда-
рышым, «Интервьюм налына»
модыш дене модна (снимкыште).
Егор Медведев ден Лаврентий
Байков журналист ден вуйлаты-
шын рольыштым сайын кельш-
тарышт. Мучашлан марий сем
почеш тавалгышна.

Н.ТОКТАРОВА.

Моло
фото-влакым
«ВКонтакте» со-
кылысе «Ямде
лий» — марла
йоча газет» тўш-
каште ончыза.

Фотом школ архив гыч налме.

МЧС шижтара

Марий Эл
Республи-
лыкыште телым вўд ўмбалне
ең-влакын лўдыкшыдымылы-
кышт месяцник эртаралтеш.
Россий МЧС-ын Марий Эл
Республикысе управленийжын
специалистше-шамыч калык коклаш-
те умылтарыме пашам эртарат, ий
ўмбаке тўшкан лекме верлам тергат,
ушештарыше пале-влакым шогалты-
лыт. Йоча-влак, ий ўмбаке ида лек. Эше
пенгыдын кылмен огыл. Тўткў лийза!

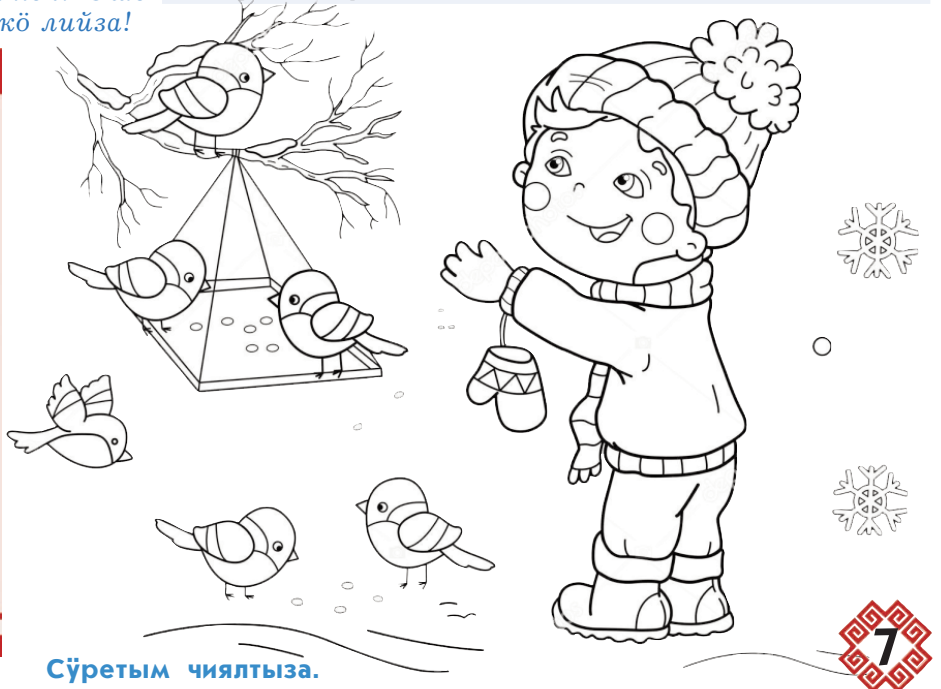
Йышт эскерем

Шыжым пўрт воктене кайык-влакын чонештыл-
мыштым шагал годым ужаш лиш. Теле толмо дене
шулдыран йолташна-шамыч сурт воктене кочкы-
шым кычалыт. Мый пўрт ончылно кушшо вонде-
рыш кайыкклан кочмыверым сакенам. Кажне кечын
кочкышым пыштем. Окна гыч нунын чўнгымыштым
йышт эскерем. Ўрш, кйса-влак онайын койыт.
Коеш, куаненыт.

Вадим КРЫЛОВ.

Морко, Коркатово.

ДЕКАБРЬ		М.Шкетан лўмеш Марий кугыжаныш драме театр	
2 кг	18.00	ОЙ, МИЧУ!.. ОХ, ЗИНА!.. Драме	А. Мокеев
4 рш	16.00	ШЎДЫРАН ТАТ Комедий / Звездный час по местному времени	Гар Николаев
7 вр	18.00	ТЕРГЫШЕ Комедий / Ревизор	Н. Гоголь
9 кг	18.00	ЙЎРАТЫМАШЫН АКШЕ Комедий / Цена любви	В. Пектеев
11 рш	16.00	КИТАЙ КУВА Комедий / Китайская бабушка	А. Богачева
18 вс	16.00	ВОЛШЕБНАЯ ЛАМПА АЛАДИНА Музыкальная сказка / На русском языке	А. Чупин
29 из	18.00	У ИЙ ЙЎДЫН ЮЗО ВИЙЖЕ Концерт / Волшебство в новогоднюю ночь	
30 кг	18.00	У ИЙ ЙЎДЫН ЮЗО ВИЙЖЕ Концерт / Волшебство в новогоднюю ночь	

Сўретым чиялтыза.

Рекламе.

«Ямде лий» газет
Тўн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат – А-4-8.
https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: yamdelii.ru

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Ма-
рий Эл Республикысе
культура, печать да калык-
влакын пашашт шотышто
министерстве, «Кугарня»
газет» кугыжаныш унитар-
ный казна предприятий.

Газетым редакцийыште по-
гымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе
Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-
макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000,
Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный тех-
нологий да массовый коммуникаций
сферым эскериме шотышто федераль-
ный службын Юл кундем федеральный
округысо управленийыштыже регис-
трироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап –
14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоныма-
шышт тўрлў лийын кертыт. Серыш-
влак мўнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательнын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый
Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пўрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс).

Конкурс

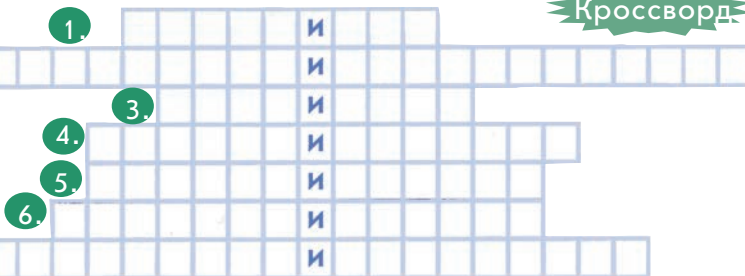
Марий рушарня школыш коштшо йоча-влак
Кристина РОМАНОВА, Алика АНДРЕЕВА,
Вадимир КОЛСАНОВ, Вилена МАТВЕЕВА.
Озан ола.

Феликс ЛАРИОНОВ ден
Петр ЯКОВЛЕВ.
Медведево посёлко.

Кроссворд

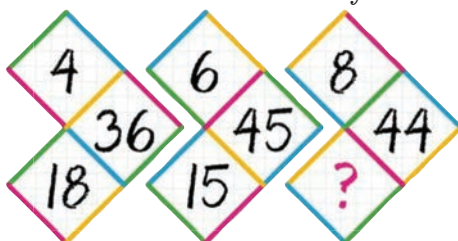
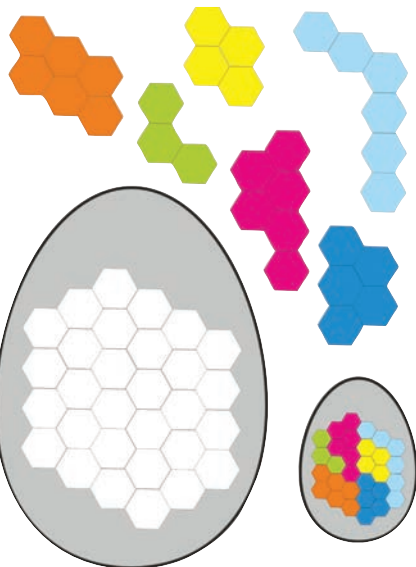

Кидда ынже кылме манын,
пижым чийыза! Пижергылан
мужырым кычалза.

Руш серызе-влакын «и» ушем мутан
произведенийыштым возыза.

- 1.Л.Н.Толстойын тиде романыштыже 550 наре герой уло.
- 2.Ф.И.Достоевскийын 1861 ийыште возымо романже.
- 3.И.С.Тургеневын романже.
- 4.А.С.Пушкинын драмыже.
- 5.«Спой, Светик, не стыдись!» шомак-влак И.Крыловын могай басныж гыч улыт?
- 6.А.П.Чеховын произведенийже.
- 7.Ф.И.Достоевскийын шүмчон көргö тургыжланымашым, шке дене кучедалмашым ончыктышо романже.

«Русская словесность»
кружокын енге-влак.
Волжский, Сотнур.

Йодыш олмеш могай числам шындыман?

Тушто

- ❄ Чондымо гынат, кок пылышыже уло.
- ❄ Изи тенге ныл шинчан.
- ❄ Шотлаш пеш кертеж, а лудын пырчат ок мошто.

Фигурым кўшыч
ончет гын, кудыжым ойырет!

Ужаш-влакым, пўчкын луктын,
ўлыл сўретысе семын пижыктыза.

Кован кок уныкаже уло: икымше классышке коштшо Геню да школыш коштдымо Игорь. Кова 10 ирискым налын да Игорьлан 2 ирискылан утларак пуаш ойлен. Гена ирискым кузе пайлышаш?

Л	9090909+66006600=	
К	33333333-5555555=	
В	707070*1010=	
Ы	400400400:8=	
О	220220*909=	
Р	88808880:3=	

Пример-влакым шотлыза да таблицыш возыза. Нунын кугеммыштым эскерен, ўлылсö таблицыш келшыше буква-влакым серыза. «Ямде лий» газетын 1991-1997-ше ийласе тўн редакторжын фамилийжым пален налза.

--	--	--	--	--	--